Crítica publicada a Núvol el 09/02/2022

https://www.nuvol.com/teatre-i-dansa/catric-catrac-catric-catrac-235056

Catric-catrac, catric-catrac

'El silenci dels telers' explica la història de les treballadores de les colònies tèxtils al Maldà

Oriol Puig Taulé
Cronista i crític teatral. Cap de L'Apuntador.

Aquests dies es pot tornar a veure El silenci dels telers al Maldà, un projecte personal de l'actriu Maria Casellas, que ja fa més d'un any que gira. Inspirat en el llibre homònim d'Assumpta Montellà, El silenci dels telers és un espectacle de petit format que uneix la Història de Catalunya del segle XX amb les històries personals de la Pilar i la Carme. Les colònies tèxtils del nostre país funcionaven gràcies a les dones (i les nenes) que hi van treballar, i la seva història és la de la classe obrera que va trobar en la colònia una promesa de feina i seguretat, en un món tancat on sempre manava l'amo, el mossèn i el marit. I tot, amb la banda sonora perpètua del catric-catrac, catric-catrac.

Andrea Portella i Maria Casellas en una escena del muntatge 'El silenci dels telers'. © Clàudia Portús

La relació dels catalans amb el ram del tèxtil ve de lluny. Com molt bé sabia en Santiago Rusiñol, els catalans estimem els telers, alguns fins i tot més que els seus propis fills. Els amos de les fàbriques i les colònies que van fer florir el ram vivien de meravella: pel que fa a les treballadores, ja era tota una altra cosa. El relat sempre varia, ja ho sabem, depenent de qui tingui la veu cantant: no és el mateix el breu reportatge Sabadell, emporio textil de España (pagat el 1944 pel Gremi de Fabricants i l'ajuntament franquista) que la història explicada per les protagonistes d'Argelagues, el llibre de la Gemma Ruiz Palà. En el cas de l'espectacle que ens ocupa, si bé les fàbriques es concentraven a ciutats com Sabadell i Terrassa, les colònies es trobaven disseminades pel territori, seguint el curs dels rius que els servien de font d'energia. La mare i les àvies de Maria Casellas van treballar a colònies tèxtils del Berguedà, i a través dels seus testimonis i el d'altres dones, sumats als del llibre d'Assumpta Montellà, El silenci dels telers els ret homenatge del tot merescut.

Un dels grans encerts d'aquest muntatge és la dramatúrgia d'Anna Maria Ricart: la història de les dues dones comença el 1880 i arriba fins al 1999. Amb un recurs semblant al que Virginia Woolf va utilitzar a Orlando, els mateixos personatges viuran cada etapa històrica (sense canviar de sexe, això sí) amb gran naturalitat. La història de la Pilar i la Carme és la de totes les dones que van viure i treballar a les colònies, i a la dramatúrgia cal sumar-hi la bona direcció del sempre eficaç Ferran Utzet. Sense estridències i amb un to d'allò més ajustat, la trama avança amb ritme, dècada rere dècada, amb solucions escèniques tan encertades com els sobretítols que ens permeten saber què diuen les dues protagonistes, sepultades sonorament sota el brogit dels telers que no s'aturen mai. Les dones i les nenes eren les que s'encarregaven de treballar als telers, perquè les seves mans petites anaven molt bé si calia esmenar alguna cosa: el quadre de La nena obrera, present a la majoria de llibres escolars d'Història de Catalunya (almenys al meu) ho exemplifica a la perfecció.

Maria Casellas i Andrea Portella en una escena del muntatge 'El silenci dels telers'. © Clàudia Portús

L'escenografia de Martí Doy funciona de meravella per comprendre que aquell món tancat era quasi com de joguina: la fàbrica, les cases, l'església i la torre del senyor. La xemeneia que fumeja i el riu fet amb una tela de color blau fosc, com en un pessebre en versió fabril, tot sobre bales de cotó. Qui porta el pes de l'espectacle són les seves dues intèrprets: Maria Casellas i Andrea Portella, amb bata blava de treball, que a part de les protagonistes fan tots els papers de l'auca, inclòs el mossèn o la dona de l'amo (que no la mestressa). Gràcies a la seva interpretació honesta i clara, que no jutja en cap moment aquelles dones, entenem a la perfecció la crueltat d'un sistema que prometent casa i feina tancava els obrers en uns règims totalitaris (dins d'altres règims) i en uns mons, en definitiva, molt petits. De la turbina Francis al consultori de l'Elena Francis hi van uns anys, però tot plegat formava part d'un món en què, curiosament, les dones sempre hi tenien les de perdre. "Els homes, al cafè. Ells fan rodar el món xerrant i nosaltres treballant".

El públic (d'edat estupenda) que omplia el Maldà a la funció de divendres passat somreia recordant èpoques passades, en un món que alguns sembla que enyorin ("per ells, cafè i hort; per elles, safareig i missa") però que mai hauríem d'idealitzar. La segona República, la Guerra civil i el franquisme van fent el seu curs, mentre la Pilar i la Carme no paren de treballar. Se'n fan un fart, fins que un dia, de sobte, els telers callen. Les màquines s'han anat perfeccionant, han vingut treballadors d'Andalusia i Extremadura, els amos "les han deixat" fer teatre, cant coral i sarsueles… Però un bon dia els telers deixen de funcionar. Les fàbriques que ens confeccionen la roba ja no són a Catalunya, i ara hauríem d'homenatjar les treballadores de la Xina, l'Índia o el Pakistan. Una generació sencera de dones, catalanes i obreres, tenen actualment problemes de sordesa per culpa del catric-catrac que van haver d'aguantar durant anys i panys. El silenci dels telers és un espectacle petit, emotiu i gens trampós que els fa l'homenatge que elles es mereixen. Aneu-lo a veure si passa a prop de casa vostra.

Crítica publicada a El País el 26/01/2022

https://cat.elpais.com/cat/2022/01/26/actualidad/1643185807_818220.html

TEATRE OFF

Les treballadores de les colònies tèxtils recuperen la veu

Maria Casellas va idear i interpreta 'El silenci dels telers', un recull ficcionat de testimonis de la vida a aquestes fàbriques del segle passat

Andrea Portella y Maria Casellas en un moment de la representació. CLÀUDIA PORTÚS

TONI POLO BETTONICA
26 GEN 2022 - 18:16 CET

Maria Casellas, de petita, jugava allà on van estar les antigues colònies fabrils al costat del seu poble, Gironella, al Berguedà. En aquells telers del segle passat hi van treballar la seva mare i, abans, les seves dues àvies. Ara cada nit torna a pujar a l'escenari del Maldà per donar testimoni de tot allò que passava en aquestes fàbriques en l'obra de teatre El silenci dels telers (que la temporada passada ja es va poder veure arreu de Catalunya i al Maldà, on ara s'estarà fins el 13 de febrer), amb Andrea Portella, sota la direcció de Ferran Utzet i amb dramatúrgia d'Anna Maria Ricart. Les dues actrius donen vida a la Carme i a la Pilar, dues treballadores anònimes que s'hi van passar la vida i es colen a la pell de diferents personatges d'aquest món que durant gairebé un segle, fins als anys 80 del XX, va ser el centre de tota una societat. Elles ens explicaran petites històries de dones de diferents generacions a través de les quals podem fer-nos una idea de la Història, amb majúscules.

"Sempre m'ha motivat aquest món. Però no sabia com dur-lo al teatre", reconeix Casella. "El llibre d'Assumpta Montellà, on recull els testimonis de moltes traballadores de les colònies, em va ajudar a deslligar-me". I Anna Maria Ricart, dramaturga i periodista, va escriure el text, inspirant-se en el llibre Montellà però també en treball de camp desenvolupat per ella mateixa i per la Maria. "Necessaitva el rigor dramatúrgic però també periodístic que podia aportar l'Anna Maria", diu Casellas. "Vam entrevistar dones –la meva mare, entre d'altres, esclar– que van treballar en aquelles fàbriques i que van viure en aquellles colònies".

Restava la dura i delicada tasca de convertir aquestes veus en una obra de teatre. "Tot és real, a l'obra, però de manera ficcionada: no és teatre documental, és teatre en format de ficció", explica l'actriu. "El que ha escrit Ricart és una obra de teatre en què els dos personatges, un més a favor de la colònia i l'altre més contrària a aquest pensament tan paternalista que es vivia, agafen diferents veus per narrar aquestes petites històries, situacions ficcionades però reals". Desfilaran un munt de moments, íntims, divertits, avorrits, esfereïdors de tot el que passava en aquesta miniatura de societat: veurem dues nenes estudiant per a l'escola el "manual de la buena esposa de la Falange", o dues dones parlant en un llenguatge gestual que es van inventar per tal de poder comunicar-se sense escoltar-se entre el terrible soroll de les màquines...

"Vam treballar amb memòria viva d'aquells temps", diu Maria Casella, "però estem parlant d'uns temps dels quals, a poco a poc, queden menys protagonistes vius". I recorda que una de les protagonistes (verídiques) de l'obra va arribar a veure una de les representacions de la temporada passada però va morir pocs dies després.
L'escenografia d'El silenci dels telers és molt crua. Hi juguen papers molt importnats el so, aquell soroll constant dels telers sense parar, que impregna un ritme intensíssim a la

narració, i les llums i les projeccions (a vegades situant cronològicament l'escena, a vegadaes sobretitulant el que es diuen les traballadores...). Hi ha només el terra buit de la sala i al mig una maqueta d'una colònia: "Cap d'elles en concret, un model típic amb l'església, la casa de l'amo, la torre, la fàbrica, les cases dels treballadors i les treballadores, totes iguals...", especifica Casellas. "És una miniatura concentrada d'aquell microcosmos capitalista", descriur l'actriu.

La càrrega crítica de l'obra és molt forta. Ho ha de ser: mostra un model d'industraialització molt agressiu, "però des del pla emocional de com el vivien aquetses dones, veiem el conflicte en primera paersona". "En escoltar els testimonis és fàcil jutjar-les", admet la Maria. "Com acceptaven aquest sistema tan ordenat, tan obedient, tan jerarquitzat de les colònies? Doncs potser nosaltres, en ple segle XXI, també estem controlats pel sistema, vulll dir que tampoc sé si estem tan lluny daquestes dones de les colònies! Som tan diferents? Aquesta és la pregunta que ens podem fer contemplant-nos al mirall de les colònies", sentencia.

Entrevista publicada a El Temps de les Arts el 25/01/2022

https://tempsarts.cat/sense-categoria/les-colonies-son-un-microcosmos-per-explicar-com-funciona-el-sistema-capitalista-entrevista-a-maria-casellas/

“Les colònies són un microcosmos per explicar com funciona el sistema capitalista”: entrevista a Maria Casellas

25 gen. 2022
Adriana Nicolau Jiménez

Malgrat haver patit els avatars de la pandèmia, El silenci dels telers ja porta més de setanta representacions i avui aterra a El Maldà, a Barcelona, per fer temporada fins al 13 de febrer. Parlem amb Maria Casellas, actriu i impulsora del projecte.
Com va sorgir la idea de parlar de les dones a les colònies tèxtils catalanes?

Jo soc de Gironella, al Berguedà, i al Berguedà hi ha moltes colònies. Sempre he crescut amb aquest entorn molt proper: la meva mare i les meves iaies havien treballat a les fàbriques i m’havien explicat moltes històries de la vida a la colònia; de petita, amb els meus amics, anàvem a jugar al costat del riu i entràvem a la torre de l’amo… Per altra banda, jo també soc periodista i el món de les colònies sempre m’havia generat molt d’interès. Tenia ganes de fer un treball d’investigació sobre tot aquest món i alhora vincular-ho al teatre. Hi vaig estar donant moltes voltes i no acaba de trobar-hi el desllorigador fins que vaig conèixer el llibre de l’Assumpta Montellà, El silenci dels telers. És un recull d’entrevistes a dones de diferents generacions que van viure i treballar a les colònies tèxtils, que em va interessar molt perquè vaig trobar que tenia contingut dramàtic com per poder ser escenificat.

A l’imaginari general les colònies s’associen a la segona meitat del segle XIX i els inicis del XX, però a la peça es mostra que el sistema dura molt més temps i travessa tot el franquisme.

Sí. L’estructura tan paternalista va fer que les colònies es mantinguessin durant molt de temps, perquè aquest sistema el que feia era donar als treballadors una certa estabilitat,

una pau social dins de la misèria que s'estava vivint aleshores. A l'obra plantegem això: fins a quin punt tu cedeixes la teva llibertat per formar part d'una estructura de classes molt marcada i obeeixes el que l'amo et diu, a canvi d'obtenir uns certs drets. Perquè el sistema de les colònies estava molt marcat per l'amo, que controlava tots els treballadors a través de l'església i dels càrrecs que normalment portaven sempre els homes, que eren l'encarregat, el director de la fàbrica…

Fotografia promocional d'El silenci dels telers. © Imatge: Clàudia Portús

La peça porta per subtítol "Ser dona a les colònies tèxtils catalanes". Quines diferències hi havia entre ser dona i ser home en aquest sistema?

Les dones estaven molt buscades perquè tenien les mans més petites i, per treballar, per poder ficar els dits entre les màquines i poder fer un nus quan es trencava un fil, buscaven mans menudes, que eren les de les nenes i les de les dones. Per tant, la majoria de les

que feien anar els telers, les teixidores i les filadores, eren dones. En canvi, tots els càrrecs de despatx només els feien homes. El lloc laboral més alt on podia arribar una dona era ser teixidora, i tot i així el sou era més baix que el que tenia un home.

Com heu trobat l'equilibri entre la fidelitat històrica i la introducció d'una mirada crítica des del present?

Tot el que expliquem a l'obra ens ho han dit elles, no ens inventem res. I aquí sorgeix una gran contradicció en molts dels testimonis, perquè aquestes dones, que es van quedar durant molts anys vivint a la colònia, tenen una gran gratitud cap a l'amo. Cap d'elles et parlarà malament del sistema. Quan t'ho mires des de la nostra òptica dius: "però si fèieu més hores que ningú, no sortíeu d'aquest món!". Pensa que dins de la colònia mateix s'organitzaven festes i balls i es passava cinema perquè tu no haguessis d'anar a un altre lloc a disfrutar del lleure, i es controlava que tothom anés regularment a missa. Tot i així, elles tenen aquesta sensació de gratitud per haver pogut treballar durant tant de temps i haver tingut casa.

La qüestió de la revisió històrica també afecta el tema del gènere: per exemple, hi ha una escena en què una dona alerta una nena que no vagi darrere d'unes caixes, per evitar que l'encarregat abusi d'ella.

Tot el tema dels abusos, al llibre s'intueix. I a part del llibre, l'Anna Maria Ricart i jo vam anar a parlar amb testimonis, amb dones que encara estan vives que havien treballat a les colònies i ens explicaven que era una cosa que no es deia però que passava. Una altra cosa que també volíem remarcar és el que ara es diu 'sororitat': com les dones s'ajudaven entre elles. És el que passa en aquesta escena que menciones, o en una altra escena de l'obra en què una d'elles va a preparar els cigrons. Perquè s'ajudaven entre elles a fer el dinar: com que passaven tantes hores a dins la fàbrica tancades i totes vivien juntes, cada dia li tocava a una anar a encendre el foc perquè quan sonés la sirena i totes marxessin cap a casa, ja tinguessin l'aigua bullint. S'ajudaven molt, sobretot entre les dones, i això es percep en el que elles ens explicaven. Es creava molta comunitat.

Era una prioritat per a vosaltres prioritzar l'experiència d'aquestes dones?

El voler posar el focus en les dones era perquè sempre s'ha explicat la història de la industrialització des dels grans avenços tecnològics i d'aquests industrials que van fer que l'economia catalana avancés, però qui feia anar les màquines eren aquestes dones. I mai s'ha parlat prou de la feina que feien. Per això volíem que fossin elles les protagonistes, i que s'expliqués la història del segle XX, però des de la seva mirada. El Ferran Utzet diu que el Wajdi Mouawad explicava que la història és com una gran piconadora d'aquestes que avança, avança, i en aquest cas les dones són com formiguetes que estan sent aixafades per aquesta piconadora que t'aixafa i se t'emporta, i no saps gaire d'on et ve. Elles vivien en aquest món tan tancat, tan controlat de les colònies, on costava tant que

entressin aires de fora, i s'ho trobaven: de cop i volta venien uns amb pistoles que col·lectivitzaven la fàbrica, o es trobaven que arribava la República, o que hi havia bombardejos… Ha estat una manera d'explicar la història però viscuda des de dins.

Què pot aportar el teatre a la transmissió d'aquest aspecte de la història, ara que ja hi ha llibres i estudis que l'aborden?

La profunditat d'aquests relats, per l'interès dramàtic que tenen. Al teatre, veure els conflictes i les vivències ajuda a entendre la situació, perquè cala en un lloc diferent, amb una profunditat que fa que a nivell emocional hi puguis connectar molt més. Quan li vaig plantejar al Ferran si ho volia dirigir, va dir: "ostres, m'interessa molt el tema, però hem de trobar quin és l'interès de portar això a escena al segle XXI". Perquè hi ha un pilot de reportatges i de llibres que ho expliquen molt bé i amb moltes més dades que el que nosaltres podem transmetre en una representació. Pensant-hi, vam veure que aquestes colònies són un microcosmos per explicar com funciona el sistema capitalista, per crear una espècie de mirall d'aquest món en el que estem vivint. Ens és molt fàcil mirar tot això i jutjar i dir: "com pot ser que aquesta gent visquessin en aquestes condicions i no es rebel·lessin"? I ens mirem a nosaltres, i nosaltres diem que sí a moltes coses d'aquest sistema que donem per fetes i que vés a saber, si d'aquí a uns anys ens miren, com ens veuran.

Anna Maria Ricart signa la dramatúrgia de l'obra, que ha dirigit Ferran Utzet. © Imatge: Clàudia Portús

Crítica publicada a Núvol el 14/10/2020
https://www.nuvol.com/teatre-i-dansa/entrar-dins-de-les-fabriques-126739

Entrar dins de les fàbriques

El Maldà presenta 'El silenci dels telers', un espectacle inspirat en el llibre d'Assumpta Montellà.

Eloi Falguera
Autor i director teatral.

Vaig néixer al carrer Sant Pau de Sabadell. Durant la meva infantesa, als anys 80, si volia anar, posem pel cas, a la plaça de l'Ajuntament, al mercat o al Passeig Major, enfilava el meu carrer i passava pel davant de quatre fàbriques tèxtils. Si compto les situades als carrers dels voltants, es pot dir que vivia envoltat per més de mitja dotzena de fàbriques en actiu: els dos vapors Buxeda, el Vapor Gran del cotó, Fytisa, Ca l'Escardat…

'El silenci dels telers' es pot veure al Maldà. Foto: Clàudia Portús

Tinc ben present i gravat a la memòria aquell soroll eixordador que s'escenifica a l'espectacle que es pot veure a El Maldà: Catric-catrac, catric-catrac, catric-catrac… Jo l'escoltava perfectament durant tot el meu recorregut, carrer Sant Pau amunt. I això que,

per sort, a mi m'arribava força esmorteït, gràcies als murs que em separaven de l'interior de la fàbrica.

A *El silenci dels telers* no us quedareu als murs exteriors, entrareu a dins. Un parell de treballadores (interpretades per Maria Casellas i Andrea Portella) us obriran de bat a bat les portes d'una colònia tèxtil, d'aquelles que tenien de tot: la fàbrica, l'església, la casa de l'amo, les dels obrers, la botiga i el cafè. De la mà de les dues filadores descobrireu les interioritats i intimitats de la colònia. Un petit món resclosit i opressiu: ple d'abusos dels encarregats, de complicitats entre el mossèn i l'amo, de desgràcies i accidents. Penúries d'una mà d'obra barata que va a cop de sirena. Mala peça al teler. Tot plegat, agreujat per les vicissituds històriques que ha viscut el nostre país. Però també descobrireu petits anhels i petites il·lusions, com ara poder gaudir al cinema de la pel·lícula dels diumenges o festejar amb el més ben plantat de la colònia.

No espereu trobar una història concreta, amb una intriga i una trama clara, sinó més aviat un seguit de vivències que abracen tot un segle, de finals del XIX a finals del XX. Trobareu la vida al voltant dels telers, la vida en majúscules, gràcies a les entusiastes interpretacions de les dues actrius, sobretot de la Maria Casellas, tot i que s'ha de reconèixer que té el paper més agraït i simpàtic. Amb elles ens emocionem, riem, patim o també ens indignem, quan un encarregat els vol fer un fastigós xantatge.
S'agraeix la dicció clara i natural de les actrius, sense haver de patir ritmes vertiginosos que no permeten gaudir del text. També s'agraeix una direcció (a càrrec de Ferran Utzet) neta, sense excessos ni estridències i, en canvi, amb un gran treball gestual. La bellesa de la senzillesa.

Tot i això, servidor que va viure els darrers anys de la Manchester catalana, hi ha trobat a faltar certes referències. Per exemple, a l'omnipresent borra que ho inundava tot; la fàbrica i els carrers. La recordo voleiant, posant-se dins del nas, fent-me esternudar. La meva sogra, que va treballar a la Cooperació Fabril d'Olot, sempre n'anava plena: a la cara, als cabells, a tota la bata. Les dues actrius van sempre pulcres i netes i la borra s'esmenta només una vegada. Tampoc es parla de l'olor forta i agra que sortia de les xemeneies, i que ho empudegava tot. Ni de la calor insofrible que patien les treballadores.
Detalls que he vist i viscut, però que no desmereixen un espectacle emotiu i entranyable. Un homenatge molt necessari a milers i milers d'obreres anònimes.

Crítica publicada a recomana.cat el 18/10/2020
https://recomana.cat/obres/el-silenci-dels-telers

VALORACIÓ

8

Oportú fil des d'on estirar les veus anònimes

Jordi Bordes

El treball d'El silenci dels telers es fa partint de la simplicitat de l'espai i la situació dels personatges. Com si unes treballadores del textil narressin el seu testimoni al peu de les històriques màquines de filar de les colònies tèxtils. És senzill, directe i efectiu.

A partir del llibre de testimonis d'Assumpta Montellà es va donant espai a capítols ben variats i a comportaments de les dones honestos, més o menys bel·ligerants amb els amos; sempre desconfiades de les intencions dels encarregats. Tot i que la majoria del dia a dia es narra a partir de dues protagonistes amigues, companyes i de pensaments ben oposats sobre els drets dels treballadors i les bondats dels amos, hi apareixen altres veus com la dona de l'amo, el mossèn, l'encarregat i alguns sindicalistes o filles petites. Hi ha un rosari de comportaments que sintonitzarien molt bé amb La maternitat d'Elna, Rastres-Argelers, o Winnipeg, per exemple. Petites històries de vida anònima, pujada dalt de l'escena que ensenyen la integritat d'unes dones que van patir unes situacions, avui difícils d'imaginar (com la impossibilitat de fer teatre, o anar a votar). Potser li falta una certa vinculació amb situacions que encara avui s'han d'aconseguir igualar, tant en l'àmbit familiar com en el social. El parlar dels personatges és central; dringaria preciós si es projectés l'accent de les comarques centrals, que era on es van prodigar aquest tipus de colònies. Però el codi funciona, igualment. Una de les troballes de la peça són les gesticulacions de les treballadores per fer-se entendre al peu dels telers (i com l'espectador pot seguir-ho llegint-los-hi els llavis o amb el text dialogat projectat a fons d'escena).

La dirección de Ferran Utzet és molt neta; no busca massa floritures. No li cal a una peça que ensenya tant els moviments per filar les màquines, escombrar la borra com escampar el fum que surt de la xemeneia i la neu que ho enfarina tot. Sense aprofundir en el drama, es percep la duresa d'aquelles treballadores i se sap trobar moments per a la disbauxa, el to còmic, sigui per fatxenderia de la dona de l'amo, sigui per la incredulitat de la noia mes agraïda a l'amo. Molt recomanable, més enllà d'un retrat de la vida a les colònies tèxtils, que encara guarden alguns brins de vida to ti que les fàbroques estiguin tancades de fa anys.

Article publicat a El periódico el 06/10/2020

ESTRENA TEATRAL A EL MALDÀ

Dones a les colònies tèxtils

▸ Maria Casellas i Andrea Portella presenten 'El silenci dels telers'

MARTA CERVERA
BARCELONA

Les colònies tèxtils catalanes que van deixar de funcionar als anys 80 reviuen a El Maldà amb *El silenci dels telers*, una obra de ficció embastada a partir d'històries reals de dones que van treballar en aquestes fàbriques del Berguedà. Dues actrius, Andrea Portella i Maria Casellas, recorren cent anys d'història en un muntatge inspirat tant en el llibre *El silenci dels telers*, d'Assumpta Montellà, com en les vivències de Casellas, descendent d'una família de teixidores que coneix bé Viladomiu Vell, Viladomiu Nou, Cal Pons, Cal Rosal, Cal Metre i Cal Bassacs.

«La meva mare, les meves àvies i les seves germanes van treballar en moltes colònies de la zona», explica Casellas, originària de Gironella i impulsora d'aquesta creació amb dramatúrgia d'Anna Maria Ricart i direcció de Ferran Utzet. Casellas interpreta dones que van ser crítiques amb el sistema d'explotació capitalista, mentre Portella dona veu a aquelles que sempre hi van veure més avantatges que inconvenients. Un debat que, segons l'actriu, continua obert. «Llavors, com ara, la majoria de gent valorava la pau social i l'estabilitat».

Les colònies eren pobles en miniatura. Els treballadors vivien al costat de la fàbrica en pisos fàcilment visibles des de la torre del propietari de l'empresa i des de l'església. «L'amo i el capellà ho controlaven tot». Les famílies podien viure en cases barates, enviar els fills a l'escola i tenir metge a canvi de cobrar sous baixos i d'haver d'anar cada diumenge a missa.

«Si t'adaptaves a les normes, podies ser relativament feliç. Per a molts que venien de pagès, el seu benestar va augmentar», explica Casellas. Tot i que les normes van anar canviant, enfrontar-s'hi tenia conseqüències nefastes. «Els amos expulsaven tota la família si un d'ells causava problemes. Perdien la feina i la casa».

CLAUDIA PORTUS

▸▸ Las actrius Maria Casellas i Andrea Portella, a l'obra.

CAFÈ I SAFAREIG // La desigualtat entre sexes estava més que assumida. A diferència dels homes, que es reunien al cafè, elles acudien al safareig. «La zona per rentar era el seu espai. Ells mai hi entraven». Tampoc podien prosperar en l'empresa, a tot estirar podien passar de les màquines de filar a les de teixir. «Necessitaven les seves mans petites per passar a través dels fils i lligarlos si es trencaven». A partir dels 8 o 9 anys una nena podia començar a treballar a la fàbrica. «Les màquines feien molt soroll i moltes acabaven sordes».

Anna Maria Ricart, que es va entrevistar amb extreballadores, resumeix: «Era un món tancat». I diu: «Ara ens fan creure que treballem per gust però continuem formant part d'un engranatge capitalista, controlats i amb sous mísers, encara que creguem que som més lliures».

Crònica publicada a El Regió 7 el 27/07/2020

Un viatge del soroll al silenci

Crònica

G. C. MANRESA

Un escenari pràcticament despullat, dues actrius que saben què es fan i, com a base, un món, el de les colònies tèxtils, que molts dels espectadors més grans que ahir van assistir a l'estrena al teatre Kursaal de Manresa d'*El silenci dels telers* és probable que encara tinguin viu a la memòria. Els que en sabien poques coses hi van fer una immersió en un viatge al llarg d'un segle, des del 1893 fins al 1999, quan els telers van callar del tot. Entremig, van aprendre que les dones s'havien fet un llenguatge a mida per entendre's entre elles -consistent a gesticular i vocalitzar molt- malgrat el brogit dels telers; que la borra no desapareixia mai del terra per molt que l'escobressin i que les mans petites eren molt valorades per fer segons quines feines als telers.

L'obra escrita per Anna Maria Ricart, que adapta la novel·la d'Assumpta Montellà; que produeix la berguedana Maria Casellas –i la protagonitza amb Andrea Portella- i la dirigeix Ferran Utzet, presenta les colònies tèxtils com un món dins del món, amb la torre de l'amo, l'encarregat –que no en surt gaire ben parat– el mossèn, les turbines, el riu, les dutxes per a homes i per a dones. En parla amb humor, amb tendresa, amb crítica i amb una clara vocació feminista. Hi passa la història de Catalunya. Macià, la guerra, les bombes, la fam, la tornada als telers, el conservadorisme de la postguerra. El NO-DO, el cinema, la televisió...

«Volguéssim o no, el món va entrar» en un món que durant anys va viure tancat en ell mateix, diu una de les protagonistes. La democràcia, les primeres eleccions i, el 1999, el silenci dels telers. El muntatge, que és molt entretingut i que segur que va aconseguir fer oblidar al públic la incomoditat de la mascareta, acaba com comença, amb les dues actrius, que van rebre una llarga i merescuda ovació, parlant de la colònia.

MIREIA ARSO

Les dues actrius en la representació d'ahir al teatre Kursaal

Opinions dels espectadors a entradium.com
durant la temporada a El Maldà
https://entradium.com/es/events/el-silenci-dels-telers-barcelona

Marta Torrents
13/10/2020
★★★★★

OPINIÓN VERIFICADA Asistió el 8/10/2020

La potencia de la imaginació

Dues persones a l'escenari, i el treball excel.lent d'una companyia (direcció,so, escenografia, llums) que ens fan viatjar per la nostra historia recent.

Agnes
9/10/2020
★★★★★

OPINIÓN VERIFICADA Asistió el 8/10/2020

Un texto precioso, una mirada sugerente

Una obra más que recomendable, que en una hora larga nos presenta una historia del siglo XX coral, con varias voces de mujeres que nos acercan a la política, el trabajo, las relaciones personales, la ogística cotidiana, la ciencia y la técnica, y tantos otros temas de manera precisa, profunda pero liviana a la vez.

Joan Pons
17/10/2020
★★★★★

OPINIÓN VERIFICADA Asistió el 16/10/2020

El Silenci dels telers

Molt bona obra i molt ben interpretada. Un bon recull històric d'un dels mons que han creat el país que tenim avui i amb una dualitat de punts de vista que enriqueix molt el relat.

Rosa Vilardell
12/10/2020
★★★★★

OPINIÓN VERIFICADA Asistió el 11/10/2020

Excel·lent

Una obra que ens parla d'història de la vida quotidiana a les colònies tèxtils que adapta perfectamente l'excel·lent llibre de l'Assumpta Montellà al teatre. Admirable com, amb els pocs elements escè ics, ens fan veure aquest món .

Jordi
13/10/2020
★★★★★

OPINIÓN VERIFICADA Asistió el 9/10/2020

Un passat proper

un muntatge àgil i punyent que ens transporta a un món tancat i claustrofòbia en què els interessos dels que eren a dalt de la piràmide es disfressaven de beneficis pels de sota . Molt i molt interes ant

Francesc Puig
14/10/2020
★★★★★

OPINIÓN VERIFICADA Asistió el 11/10/2020

150 anys de treball femení a les colònies industrials

Un excel·lent repàs a 150 anys d'història des del punt de vista de dues dones de caràcter diferent, en el context social i de treball de les colònies tèxtils del Llobregat i concretament del Berguedà. Reflecteix molt bé les condicions de vida i de treballs d'aquests micro cosmos que van ser el motor econòmic d'aquesta comarca i de Catalunya.

Josep Lluís Merlos
17/10/2020
★★★★★

OPINIÓN VERIFICADA Asistió el 16/10/2020

La resposta a una necessitat

El teatre, la cultura, és segur. Necessitàvem tornar-hi. I fer-ho amb un exercici tan honest com aquest ha estat una meravella molt gratificant. Magnífica adaptació d'un text que reflecteix la històr a d'un país, el nostre. Gran interpretació, i millor direcció encara. No us ho perdeu¡ Necessitem el teatre, i el teatre ens necessita.